

Antiquae Lectionis Tomus ...

Bipartitus, In Qvo L. Vetera Monumenta, Nunquam Visa, Pauculis Exceptis -
Quorum Catalogum versa pagina indicat

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1604

Epistola Gregorii Nysseni contra Apollinarium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64177)

*Epistola*S. GREGORII
NYSSENI

CONTRA APOLLINARIUM.

Ad

THEOPHILUM ALEXANDRINUM
Archiepiscopum.

Interprete

Francisco Turriano,
Societatis IESV.*Nunc primum edita.*

X 2 Lectos

S. GREGORII
NYSSENI
CONTRA APOLLINARIUM
SIV
27

Lectori.

ANT e paucos annos ex tenebris in lucem prodiit Græcè & latinè hæc D. Gregorij Nysseni Epistola. Sed quia in schedis Turriani iam pridem eam ab eodem Turriano ex Græco in latinū translata reperimus; nefas visum est, tanti viri, deq; antiquitate tam benè meriti laborem publici iuris non facere; quia hæc editio fortassis eò perueniet, quò alia non peruenierunt; & ut cum aliis concurreret, facile tamen cum Quinti Tomi Antiquæ lectionis, tum Turriani Interpretis nomine sese in gratiam tuam, amice Lector, insinuabit.

Vale.

Grego.

neum, & diuinitatem filij mortalem. proferunt enim, quasi quidam secundum Catholicam ecclesiam duplitem filium in dogmate profiteantur vnum natura, alterum positione postea ascitum. nescio à quonam hoc audierunt; neque contra quem pugnent. nondum enim intellexi, quis hæc falso dixerit.

Cæterum quia qui huic causæ contra nos defendendæ præsumunt, opinionationes suas confirmant, quia videmur illis hoc absurdo teneri, recte fiet, si sicut spiritus sanctus in animum tuum induxerit, excindas occasiones eorum, qui contra nos occasiones quærunt, & eis, qui per calumniam, ecclesiæ Dei hæc in crimine obiciunt, suadeas nec esse neq; prædicari apud Christianos hoc dogma. nec enim quia auctor sæculorum nouissimis diebus in terra visus, & cum hominibus conuersatus est; idcirco duo filij in Ecclesia numerantur, vnus auctor sæculorum, & alter qui in fine sæculorum per carnem in vita humana apparuit, si quis enim apparuisse vnigenitum filium Dei per carnem in mysterio dispensationis, ad fabricandum alterum filium valere intelligit, is quidem, cum numerauerit, quoties Deus sanctis apparuit, antequam vnigenitus Dei filius in carne appareret, & quoties postea iis, qui digni habitu sunt, Deus ante incarnationem filij Dei visus est, secundum numerum huiusmodi apparitionum Dei multitudinem filiorum faciet; eritq; ei vnus quidem filius, qui Abrahæ respondit; alius vero, qui apparuit Isaac; alius, qui cum Iacob luctatus est; alius, qui Moyli varie apparuit in lumine; in caligine; in columna nubis; facie ad faciem; in posterioribus; alius rursus filius, qui adfuit in acie Iosue successori Moylis; alius qui per procllam respondit Iob; & qui Esaiæ in sublimi solio apparuit; & qui humano habitu ab Ezechiele verbis descriptus est; & postea in lumine circumfulsit Paulum; & qui ante Petro & iis, qui cum Petro erant, in monte in celsiore gloria visus est. Si vero hoc absurdum est, & penitus impium varias vnigeniti filij Dei visiones in numerum filiorum Dei partite referre, æque absurdum est, quod in carne apparuit, inde occasionem sumere alterum filium fabricandi.

Arbitramur enim secundum mensuram facultatis cuiusq; eorum, quibus apparet Deus, apparuisse semper, magis quidem & diuinius iis, qui possunt penetrare in altum; minus autem, & tenuius iis, qui non possunt maius capere. quamobrem non similiter vt ante, in disputatione per carnem facta hominibus apparuit, sed potius quia omnes, sicut ait Propheta, declinauerunt, & inuiles facti sunt,

& non

& non erat, sicut scriptum est, qui posset intelligere, & exquirere altitudinem diuinitatis. idcirco uirgenitus Dei filius apparens generationi magis carni dedita, caro fit contrahens se ipsum, pro paruitate recipientis; quin potius, sicut ait scriptura, exinaniens; ut quantum natura capere possit, tantum recipiat. fuisse enim generationem illam magis damnatam, quam superiores, ex ore Domini aperte intelleximus, cum ait, tolerabiliores esse Sodomitas, quam ipsos, & Ninuitas, ac reginam Aultri condemnatos esse in resurrectione generationem illam, Dominus pronunciauit. Si ergo omnes potuissent sicut Moyses, esse intra caliginem, in qua vidit Moyses inspectabilia; aut sicut Paulus eleuari supra tertium caelum, & doceri in paradiso de rebus sublimibus, quae dici non possunt; aut sicut Elias Zelotes simul cum igne in sublimi ferri, & corpore deorsum trahente non deprimi; aut sicut Ezechiel, & Esaias in folio gloriae videre vel eleuatum supra Cherubin, vel glorificatum à Seraphin; plane necesse non fuisset, ut Deus noster in carne appareret, si tales fuissent omnes. Quia vero sicut Dominus dixit, praua & adultera erat generatio illa, praua quidem, quoniam sicut ait scriptura, totus mundus in maligno erat tunc positus; adultera uero, quia separata à bono sponso, cum eo, qui per vitium adulterat animas, se miscuerat; ob hanc causam uerus medicus, qui curateos, qui malè habent, quam curationem requirebat morbus, hanc adhibuit aegroto, quodammodo simul infirmatus cum infirmitate nostrae naturae, & factus caro; quae in natura sua concretam habet infirmitatem. sicut diuinus sermo docet, cum ait: spiritus promptus est, caro autem infirma.

Si igitur cum diuina fuit in humano, & immortale in mortali, & potens in infirmo, & immutabile atque incorruptibile, in mutabili, & corruptibili, permisit remanere mortalitatem in mortali, & corruptibilitatem in corruptione, & alia similiter in aliis, rectè, & conuenienter duplicia contraria posset quis contemplari in filio Dei numerans utrumque contrariorum separatim in ipso. Sin uero mortale in immortali, immortalitas effectum est; & similiter corruptibile in incorruptibilitatem mutatum est, & alia eodem modo conuersa sunt in impassibile, & diuinum, quae iam ratio relinquatur diuidendi unum in duplicem differentiam? siquidem uerbum & ante carnem, & post carnem uerbum erat, & est: & Deus ante formam

formam serui, & cum forma serui Deus est; & verum lumen priusquam luceret in tenebris, & postea quam luxit, verum lumen est. Si igitur omne quod Deum decere intelligit, imutabile semper in vnguento esse cognoscitur, & idem semper est, & eodem modo se habet, quomodo vllus cogit nos, cum qui per carnem apparuit, duplicem filium nominare? tanquam vnus sit filius ante seculum; & alter filius per carnem Deo generatus. nos enim naturam quidem humanam seruari vnitam verbo in mysterio incarnationis & didicimus, & credimus; filium verò Dei carneum separatim in se ipso spectatū neque didicimus, nec vlla consequentia ad intelligendum hoc inducitur. nec enim, qui factus est propter nos peccatum, & maledictum, sicut Apostolus ait, & qui infirmitates nostras, sicut ait Esaias, & cepit, reliquit circa seipsum sine medicina peccatum, & maledictum, atque infirmitatem; quin potius mortale absorptum est à vita; & qui crucifixus est ex infirmitate, viuuit ex virtute; & maledictum mutatum est in benedictionem; & quicquid nostræ naturæ infirmum est, & caducum, vnitum diuinitati illud factum est, quod est diuinitas.

Scilicet secundum Hypostasim, vnus enim diuinitatis & humanitatis vnus Hypostasi.

*in vniuersis
quod est
in vniuersis
proprietas
indivisibilis
seu personalem
intelligit.*

Vnde igitur potest vllus cogitare duos filios, tanquam necessitate quapiam propter incarnationis mysterium ad hanc opinionem ductus? Qui enim semper est in patre, & semper habet in se ipso patrem, & vnitus est ei, sicut ante erat, sic est, & erit; & alius præter eum filius nec erat, nec factus est, nec erit. primitiæ autem humanæ naturæ, quæ ab omnipotente diuinitate assumptæ sunt, quæ sunt, vt hac similitudine vtatur, instar guttæ acetii immenso pelago ad mixturam, sunt quidem in diuinitate, sed non in proprietatibus eius. Sic enim duo filij cogitari potuissent, si diuersa natura in diuinitate filij, in propriis separatim signis agnosceretur, ita vt esset hoc quidē infirmum, vel paruum, vel mortale, vel caducum; illud verò potēs, & magnum, & immortale, atque æternum. Sed quia omnibus, quæ simul cum mortali spectantur, in proprietates diuinitatis conuersis, in nulla re differentia conspicitur, quicquid enim filij cognosci potest, diuinitas est, sapientia, potestas, sanctificatio, indolentia, quomodo vnus diuidi potest in duplicem significationem, cum nulla differentia numerum partiatur? diuinitas n. id, quod erat humile, superexaltauit; & ei, quod more humano nominabatur, donauit nomē, quod est super omne nomen; quod erat subiectum, & seruum; Dominum, & regem fecit. sicut beatus Petrus ait, Dominum eum, & Christum fecit Deus, regem enim intelligimus, cum Christum dicit. & pro-

